

Číslo 2/2020, dvouměsíčník, ročník XIII. ■ 55 Kč

MOJE ZEMĚ

ČECHY • MORAVA • SLEZSKO

O zvědavosti, muzice i poezii s hercem
VLADIMÍREM JAVORSKÝM

VYSOČINA SKLÁŘSKÁ

NA KAFE DO BRNA

Extra

velká příloha
Hrady a zámky
VÝCHODNÍ MORAVY

... i doma je co objevovat

Příloha číslo vychází 4. 6. 2020

11/2019 20200

Vandráčský kůň a cest / Kuchařská oděva / Rozhov / Přírodní pohledy / Extra velký příloha

Objevte

Vysočinu sklářskou

Sklářské řemeslo má na Vysočině dlouhou tradici a přes veškeré turbulence doby se ho podařilo v tomto regionu udržet dosud. Najdete zde několik větších i řadu menších skláren, samostatné sklářské umělce a řemeslníky, historické hutě i moderní provozy. Mnohé z nich jsou přístupné i veřejnosti. Využijte šanci nahlédnout do tajů sklářského řemesla a objevte s námi Vysočinu sklářskou.

Vysočina sklářská

Sklářské řemeslo zblízka

Nejvýznamnějším centrem fungujících sklářských provozů je Světelsko. Objemem produkce zde dominuje sklárna Crystalite Bohemia ve Světle nad Sázavou, která se zabývá plně automatickou strojní produkcí nápojového a dekoračního skla pro hotely, restaurace, obchody i domácnosti. Své zboží exportuje do více než 82 zemí světa a vy si její provoz můžete prohlédnout dvakrát do roka. Dny otevřených dveří zvou veřejnost vždy na přelomu května a června (letos 5. a 6. června) a v době konání tradiční světelské svatováclavské pouti (26. září). Sklárna CAESAR CRYSTAL BOHEMIAE je pokračovatelem tradice kvalitní sklářské výroby ve sklárně Josefodol, která byla v roce 1861 založena vídeňským obchodníkem Josefem

Tradice sklářství na Vysočině započala už v šestnáctém století, tehdy vznikly první sklárny na Žďársku. Region poskytoval pro sklářské řemeslo optimální podmínky, hluboké lesy zásobovaly hutě dostatkem paliva a nechyběla ani naleziště křemene potřebného pro výrobu skla. Sklářství zažívalo časy lepší i horší, sklárny vznikaly a zanikaly, ale řemeslo a výroba kvalitních výrobků se podařilo

▲ **Broušený český olovnatý křišťál ze sklárny Crystal Glamour.**

udržet. V současné době je Vysočina druhou nejdůležitější sklářskou oblastí v České republice. V provozu jsou zde sklárny, které úspěšně bojují s tuzemskou i zahraniční konkurencí, zázemí zde nacházejí sklářští umělci i vyhlášení designéři.

► **Skleněná plastika ze sklárny Jaroslav Svoboda AGS je příkladem překrásného designového hutního skla.**

Schreibrem v půvabném údolí řeky Sázavy u Světlé nad Sázavou. Dnes se zde vyrábí ručně foukaný čtyřiadvacetiprocentní křišťál a vy se můžete podívat jak. Exkurze probíhají každý všední den a navštívíte při nich samotnou huť, kreslírnu, brusírnu i podnikovou prodejnu.

Další světelská sklárna Bomma se nově orientuje na výrobu designového skla a svítidel. Spojuje tradiční řemeslo, vlastní originální technologie a unikátní design. Ve spolupráci s předními českými designéry vytváří ručně foukaná skla, která zdobí prestižní světové interiéry. Denně se zde vyprodukuje až 6 tun mimořádně kvalitního křišťálu. Nenechte si ujít Den otevřených dveří, který zde probíhá jako součást Mezinárodního sympozia broušení skla 6. června.

Broušeného českého olovnatého křišťálu se ve své produkci drží sklárna Crystal Glamour v blízké Okrouhlici. Její provoz včetně brusírny, kde produkty dekorují, je možné navštívit během říjnových Dnů otevřených ateliérů. K tradičním výrobcům barevného přejímaného křišťálu v této oblasti náleží i Aurum Crystal, výrobce luxusního, ručně foukaného a broušeného křišťálu. Ve výrobě zachovává tradiční technologické postupy v minulosti vyvinuté sklářskými mistry.

▶▶▶ Při exkurzích do sklárny CAESAR CRYSTAL BOHEMIAE uvidíte při práci skláře, brusíče i malířky.

Tradice i živá současnost

Za návštěvu rozhodně stojí i národní kulturní památka ČR Historická sklárna Huť Jakub Tasice. V tomto unikátním sklářském skanzenu z konce 18. století s jednou z nejstarších dochovaných sklářských hutí ve střední Evropě pravidelně probíhají ukázky živého „skláření“, výstavy skla a workshopy. Během prohlídky s průvodcem se seznámíte s historií areálu i technologií výroby a broušení skla. Součástí skanzenu je i prodejna českého skla. Natáčení seriálu Jaroslava

Dietla Synové a dcery Jakuba skláře (1984–1985) ve zdejších prostorech připomíná stálá výstava fotografií. S expozicemi na téma sklářství se mimochodem můžete seznámit také při prohlídkách hradu Ledec nad Sázavou nebo půvabného zámku Světlá nad Sázavou.

V Karlově u Žďáru nad Sázavou můžete zavítat na exkurzi do Sklářny Jaroslav Svoboda AGS. Výroba ručně tvarovaného hutního skla navazuje na tradici škrdlovické hutí, kde prof. Svoboda působil řadu let jako její vedoucí. Kromě samotné sklářské hutě zde najdete i expozice autorských skleněných plastik a užitkového

skla i podnikovou prodejnu. Na sklářskou turistiku se zaměřuje malá sklářská huť U Hrocha ve Škrdlovicích u Žďáru n. S., která připomíná bohužel již zaniklou tradici světoznámého škrdlovického skla. Je otevřena od poloviny května do poloviny října a nabízí komentované ukázky zhotovení výrobků z ručně tvarovaného hutního skla. Po předchozí objednávce si zde zájemci mohou dokonce vytvořit vlastní výrobek.

Přímo ve Žďáru nad Sázavou sídlí sklárna Glass Art Princ, která se věnuje výrobě hutního solnodraselného skla. Ruční výrobou zde vznikají těžké hutní plastiky i krásné užitné předměty jako vázy, talíře či misky. Každý kus je každopádně originálem. Telefonicky je možné si objednat exkurzi pro menší skupinky. Se sklářskou produkcí z historie i současnosti se potkáte i v Novém Městě na Moravě – v Horáckém muzeu i Horácké galerii jsou k vidění navíc opravdu nádherné kousky.

Na Pelhřimovsku připomíná původní věhlas včelnické sklárny Antonína Rückla dnes již zavřená

▶▶▶ V Historické sklárně Huť Jakub Tasice se během roku pořádá spousta akcí pro veřejnost.

budova sklárny. Její specialitou byl zlatý granát (červené sklo se zlatým dekorem) a bohaté kolekce včelnického skla jsou k vidění už jen v soukromých sbírkách zdejších sklářských rodin či v depozitáři kamenického muzea. Při procházce v okolí Včelničky nebo Kamenice nad Lipou můžete ale narazit na malebné skleněné koule a špičky, které zdobí ploty domů a chalup. A zastavit se můžete v pivovaru Kamenice nad Lipou, kde se rozhodli připomenout dávnou slávu svých mistrů limitovanou edicí tradičního sklářského lehkého piva – Kamenickou sklářskou 8°. Jde o speciální lehké pivo s mnoha minerály a malým množstvím alkoholu. Vzhledem k vysokým

Předobrazem pro seriál Synové a dcery Jakuba Skláře se stal slavný sklářský rod Rücklů. Seriál se natácel v místech, která jsou s historií rodu spjatá, neboť Rücklovi na Vysočině začínali. Jejich jméno však bylo v normalizačním období na černém listině, nemohlo se proto v seriálu objevit. Jaroslav Dietl je do příběhu přesto dostal. Jméno Jakub Církil je přesmyčkou jména Rückl.

teplotám a mimořádné ztrátě tekutin a minerálů měli skláři právo pít pivo při práci dokonce zakotvené ve smlouvě.

MOJE ZEMĚ

K věhlasu českého skla ve světě přispívají i skláři z Vysočiny

I na Jihlavsku je kam zavítat za sklem. Přímo v Jihlavě sídlí tradiční výrobce přejímaného a čirého olovnatého křišťálu sklárna Kryf. Práci sklářů zde můžete sledovat z pohodlí prosklené galerie. Největšího výrobce ručně foukaných skleněných částí svítidel v České republice pak najdete v Janštejně ve stejnojmenné sklárně. Výroba osvětlovacího skla zde navazuje na více než dvousetletou tradici sklárny, která většinu produkce fouká pro Brokis – výrobce exkluzivních kolekcí svítidel. Originální kolekce navržené předními českými i zahraničními designéry získávají ocenění po celém světě. Vynikají nejvyšší kvalitou řemeslného zpracování, velkými formáty foukaného skla spolu s jednoduchými, a přitom nápaditými konstrukcemi ve spojení s vybraným designem.

Návštěva sklárny Janštejn a výrobce designového osvětlení Brokis včetně expozice exkluzivních svítidel v showroomu je možná v rámci Dne otevřených ateliérů (3.–4. října).

Při této příležitosti můžete zavítat i do prostor komornějších – Ateliéru Kasalý. Jde o rodinný ateliér zabývající se designem a uměním především v oblasti skla. Svatopluk Kasalý je světově

▲ **Designová svítidla světelské sklárny Bomma.**

uznávaným šperkařem, vytváří ale i díla do architektury. Eva Kasalá je výtvarnice a realizátorka mozaik, které zdobí mnoho míst po celé republice. K dalším sklářským pozoruhodnostem na Vysočině patří také malá sklárna Františka Nováka v Dobroníně. Specializuje se na výrobu dokonalých replik sklenic a pohárů z období 2. až 18. století.

Jak vidíte příležitostí poznat řemeslo, které patří k českému stříbru, je na Vysočině nespočet. Akce, které najdete na následující straně, jsou jednou z příležitostí. ■

◀ ◀ **Ve sklárnách Janštejn vznikají exkluzivní kolekce svítidel Brokis světově uznávaných českých designérů, ke kterým patří i Lucie Koldová.**

2020

ROK SKLA NA VYSOČINĚ

Vysočina
SKLÁŘSKÁ

20.–26. dubna

Mezinárodní sklářský workshop

Uměleckoprůmyslová akademie a gymnázium Světlá nad Sázavou

Veřejná přehlídka mistrovství českých i zahraničních sklářů, besedy s výtvarníky.

9. května

4. jarní sklářeni

Huť Jakub Tasice

Tradiční akce s ukázkami sklářského řemesla a bohatým doprovodným programem.

12. dubna – 10. května

Vysočina sklářská

City Park Jihlava

Ucelená přehlídka skláren, výtvarníků i sklářských škol. V doprovodném programu proběhne módní přehlídka SUPŠ Helenín a prezentace skleněného šperku výtvarníků z Vysočiny.

21. května – 30. srpna

Současné sklářství – výstava designu a autorského skla

OGV Jihlava, Masarykovo náměstí

Výstava představuje produkci velkých skláren i tradiční výrobu skláren malých. Zastoupeno je i autorské sklo bezmála čtyřiceti uměleckých osobností z Vysočiny a blízkých regionů – jižních Čech a Dolního Rakouska.

30.–31. května

Kouzelné zahrady na zámku

Zámek Žďár nad Sázavou

Tradiční víkend otevřených zahrad na zámku obohacený o výstavu skla a skleněné instalace.

2. června

Zahájení stálé expozice Sklářství na Vysočině

Hrad Ledec nad Sázavou

Nově vzniklá stálá, interaktivní expozice Sklářství na Vysočině provede návštěvníky mimo jiné historickým a uměleckým vývojem sklářství na Českomoravské vrchovině.

5.–6. června

Symposium broušení skla a Den otevřených dveří ve společnosti Bohemia Machine

Bohemia Machine a Uměleckoprůmyslová akademie a gymnázium Světlá nad Sázavou

Přehlídka řemeslného mistrovství českých i zahraničních brusičů, přednášky a workshopy ze sklářského oboru.

6. června

Zámecký sklářský den

Zámek Světlá nad Sázavou

Na nádvoří bude probíhat sklářský jarmark a výtvarné dílny, v zámku prezentace skláren a výrobků sklářských výtvarníků. Doprovodným programem bude gastrofestival a vyhlášení výsledků Symposia broušení.

27. června

Sklářská pouť na hradě v Ledči nad Sázavou

Ledec nad Sázavou

Tradiční staročeská pouť, tentokrát tematicky věnovaná sklářům. Ukázky sklářského řemesla, sklářská pec, bohatý doprovodný program ke stálé expozici Sklářství na Vysočině.